

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

74. An in dubio, si abstinentia carnum illaruta sit notabile nocumentum
ægroto, necessaria sit dispensatio? Et docetur Prælatos, & Superiores,
quando subditi proponunt causam dubiam ad obtinendam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

firmiorem in esu carnis; comedere tocinum, aut alias carnes nocivas: quia alias esus istorum erat vetitus in Quadragesima. Et per Medicum non dispensatur in fatis cibis nocivis. Ita ille: & citat pro hac sententia Emmanuel Rodriguez.

2. Sed contrariam opinionem sustinendam esse puto, quam novissime docet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. dub. 8. num. 11. ubi sic ait: [El que tiene licencia para comer carne, puede comer conejo, liebre, o fucino, y si esto le hiziere daño, será pecado de gula, mas, o menos, conforme al daño que le hiziere: mas no es contra el precepto del ayuno, mayormente que el tocinio, aunque es rezio de digerir, es de buen mantenimiento, como dicen los Medicos.] Itaque habenti licentiam ad esum carniarum, licebit quodcumque genus comedere, scilicet, lardum, leporem, hædum, bouem, & alia infimis disconuenientia, etiam si tota refectio ex illo carnis genere fiat: nam in tali casu edendo carnes saluti nocivas peccabit aduersus præceptum naturale temperantiae; non autem aduersus præceptum positium de abstinendo à carnibus in die ieiuniorum. Norandum verò, quòd si supradicta sumerentur in parua quantitate ad excitandum appetitum, tunc non frangeretur, neque præceptum positium abstinentiae, neque etiam præceptum naturale temperantiae seruanda. Et ita intelligendus est Henriquez lib. 7. cap. 30. n. 3.

RESOL. LXXII.

An dispensatus, vt possit edere carnes, & lacticia, possit simul edere pisces? Ex p. 1. r. 9. Ref. 26.

Super hoc quamuis cū excommunicatione inf. in Ref. 77. §. Sed hic, & in alio §. eius annot.

§. 1. Negatiuam sententiam docet doctus senex Nauarrus tom. 1. consil. de obseruat. ieiun. quem postea sequutus est Grassius part. 1. lib. 2. cap. 37. num. 59. Et ratio est: quia piscium esus ei nocet, vel non nocet; si nocet, ergo comedendo illos peccat; si non nocet, ergo sine iusta causa cum ipso dispensatur.

2. Sed contrariam sententiam docent communiter DD. vt Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 14. numero 168. Filliucius tom. 2. tract. 27. part. 1. cap. 3. num. 52. Nugnus in addit. ad 3. part. tom. 2. tract. de Bulla, §. 8. dub. 4. Sebastianus Acosta in explicat. Bul. quest. 80. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 3. cap. 9. §. 5. n. 3. Azorius par. 1. lib. 7. cap. 10. q. 5. Ortiz in sum. cap. 19. num. 18. & 19. Fagundez Præcept. 4. lib. 1. cap. 2. num. 18. & Villalobos in sum. tom. 1. tract. 24. dub. 8. num. 10. qui respondet ad argumenta Nauarr. Et ratio est: quia hoc sine peccato fieri aliquando potest, vt si vinà cum carnibus non nocent pisces, vel quia parum de ipsis comedendo facultas appetitiua excitatur; vel, dato, quòd contra temperantiam peccetur; non tamen ieiunium frangitur, a quo ex iusta causa dispensatio largita fuit. Circa præsentem questionem vide Vegam in sum. tom. 1. c. 4. cas. 17.

RESOL. LXXIII.

An quando causa fuerit dubia circa comestionem carniarum in ieiunio, opus sit dispensatione, si ageretur de nocumeto notabili? Ex p. 4. r. 3. Ref. 56.

* Quæ hic est sup. Ref. 3. & signanter sup. hoc inf. in Ref. seq. & in cap. 8. §. 2. num. 13. afferentes in ieiunio dispensatione Ref. 78. §.

§. 1. Affirmatiuam sententiam videntur docere Doctores, quos ego citavi in par. 1. tract. 9. §. 1. quibus nunc addo Filliucium tom. 2. tract. 27. cap. 6. n. 128. & Fernandez in exam. Theol. mor. par. 2. cap. 8. §. 2. num. 13. afferentes in ieiunio dispensatione opus esse, quando causa fuerit dubia,

2. Verum contrariam sententiam docet Iohannes Sancius in selectis, disp. 51. num. 9. existente causa manifesta non egere ieiunantem dispensatione edendi carnes, omnes fatentur. Eodem ergo modo dubia causa existente, opus non erit dispensatione, cum idem ius habeat aliquis ad fugiendum damnum certo venturum, atque illud de quo rationabiliter dubitatur an sit exoriendum; sicut qui probabiliter & rationabiliter dubitat, quòd in extremam necessitatem eueniet, si extremè indigentibus subueniat, non tenebitur subuenire. Adde quòd dubium in fauorem rei est interpretandum, & in possidentis fauorem accipiendum. Nec in hoc casu ius dubium vincit ius certum, nam quamuis præceptum abstinendi à carnibus sit certum, & in possessione obligandi; etiam ius ad conferendam vitam in homine certum est & antiquius, & antiquior etiam est possessio fin illo ad conferendam suam vitam & ab strictiori iure orta. Quapropter in homine non solum est ius certum ad certo conferendam vitam, sed etiam est illi ius certum ad non exponendam vitam periculo dubio eam amittendi. Et quamuis dubium sit homini, an ex abstinentia à carnibus sit detrimentum passurus in salute, non est tamen illi dubium quòd ius habeat certum non se committendi tali dubio: sit ergo quòd ius certum conferuande salutis superet ius certum præcepti abstinendi à carnibus. Et ideò sit etiam, Doctores dicere recurrendum esse ad Superiorem ad possendam dispensationem in ieiunio, vel in esu carniarum, quod idem est, quando causa est dubia, non intelligendus esse id asserere quando fuerit dubium, magnum nocumetum exoriendum ex obseruatione ieiunii, nam tunc necessaria non videtur dispensatio, vt probatum est, sed quando dubitaretur aliquale nocumetum promanandum, quod quamuis actu existeret, obligatio ieiunii, vel abstinentia à carnibus non cessaret, cum leges positivæ aliquam obligent labore & detrimeto. Hæc conuenia Sancius, qui, vt visum est, interpretatur Doctores Superius pro affirmatiua sententia citatos; sed an probabiliter, videant alij.

RESOL. LXXIV.

An in dubio, si abstinentia carniarum illarum sit nocua, nocumetum agrotis, necessaria sit dispensatio? Et docent Praelatos, & Superiores, quando subditi ponunt causam dubiam ad obtinendam dispensationem, non debere esse nimis scrupulosos, aut ambigiosos, immo tenentes id conscientia subditi preuentis, cum parum ad imos spectet tunc dispensare causam dubiam, per dispensationem faciendo illam iustam. Ex p. 9. tract. 6. & Mil. r. Ref. 26. alias 27.

§. 1. Nerepidè negatiuam sententiam tenet acutissimus Caramuel in Theol. mor. lib. 3. de conscientia, disp. 1. num. 1395. & contra se sic arguit: [In omni dubio standum est, pro possessione, quæ erat ante dubium. Ergo, si dispensatio sit dubia, standum pro lege certa, quæ erat ante illam dubiam dispensationem.] Atqui necessitas certa est dispensatio certa: ergo necessitas dubia est dispensatio dubia. Igitur, cum necessitas dubia est, standum pro lege, quæ erat ante illam. Atqui ante morbum erat in possessione lex Ecclesiastica carnes tempore quadragesimali interdicens, ergo standum pro legis possessione, quando morbi grauitas est dubia. Sed Caramuel admittit primum enchyrama argumenti, & ad minorè sublumpram veniens, negat necessariam esse dispensationem, & sic discurrit: Petrus vouet omnibus diebus, exceptis Dominicis, ieiunare & interrogo, an dies Dominica sit dispensatio sine legis

